

Posudek na disertační práci Petry Žďárské *Cembalová tvorba J. A. Štěpána z Arcibiskupského archivu v Kroměříži, Praha, HAMU 2017*

Předložená disertace je cenná svým tématem a interpretační i vědecko-kritickou analýzou vybraných děl Josefa Antonína Štěpána (1736-1797), jehož význam a přínos byl a je – v konkurenci jiných vídeňských skladatelů doby císařů Marie Terezie a Josefa II. – poněkud přehlížen.

Doktorandka prozkoumala z pozice interpretky řadu skladeb souvisejících se zvoleným tématem, jako badatelka prostudovala velké množství domácí i zahraniční teoretické literatury (mnohé již bylo v oblasti štěpánovského výzkumu totiž vykonáno) i notové materiály uložené v kroměřížském archivu a vyvodila své závěry.

Text je přehledně strukturovaný a vybavený řadou obrazových ukázek a notových příkladů, obsahuje požadovaný poznámkový aparát, citace v původním jazyce (nebo v angličtině) s překlady do češtiny, soupisy literatury atd., je čtivý a obsahuje jen malé množství jazykových nedostatků.

Rekapitulující a obecná uvedení do tématu (Město Vídeň v 18. stol., Strunné klávesové nástroje v 18. století ve Vídni, Štěpánovi vídeňští současníci, Vyučování hry na klávesové nástroje a vznik prvních systematických škol, Sonáta, Tempo, Dynamika, Artikulace atd.) obohatilo nesporně především autorku samotnou. Občasná zjednodušení, která se v situaci obrovského množství vydané zahraniční literatury, disertací a dnes i slovníkových hesel na internetu, do práce tohoto typu většinou vloudí, a další deziderata nepřesahují únosnou míru. Respektuji, že je obtížné vytvořit stručné funkční portréty J. Haydna, W. A. Mozarta a dalších skladatelů pro srovnání se Štěpánem, ověřit nástrojáře a notopisce ve specializovaných publikacích o nakladatelích, tiskařích, výrobcích hudebních nástrojů, o hudbě ve Vídni v 18. století atd., a přitom netříštit hlavní téma.

Kapitola s názvem „Poznámky k interpretaci třech sonát pro cembalo, PicŠ. 19-21“, tvoří cenné jádro textu a posloužila jako východisko pro kritickou edici vydanou pro soutěž Pražského jara.

Předložený (nesvázaný) exemplář jsem vybavil drobnými připomínkami a doporučeními různého typu přímo v textu, z nichž uvádím několik příkladů.

Chybí mi úvodní vyhodnocení zásadní knihy Howarda Pictona o J. A. Štěpánovi (s. 10), kterou pisatelka oprávněně hojně cituje; postrádám v textu (i v použité literatuře!) zásadní knihu nebo studii Jaroslava Zicha, který systematicky kategorizoval a řešil otázky tempa, artikulace, dynamiky apod.; není uveden nejvýznamnější spis o kroměřížském archivu – shrnující kniha Jiřího Sehnala a Jitřenky Peškové *Caroli de Liechtenstein-Castelcornio episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata* (Praha 1998) – místo toho autorka cituje článek Rudolfa Pečmana. Editorické popisy pramenů bývají ještě podrobnější, než jak to uvádí autorka (s. 35). Doporučuji zpřesnit některé citace, například doplnit místy příslušné strany publikací, odkud se cituje. Štěpánovy sonáty nevyšly v ediční řadě *Musica Historica Bohemica* (s. 15), ale *Musica Antiqua Bohemica* (jako č. 64, 70 MAB). Zanedbatelné jsou překlepy typu *Gottlob* (místo *Gottlieb*) Muffat (s. 51), chybějící klíče v notové ukázce (s. 53) apod.

Nejsem specialistou v dané historické a nástrojové oblasti, ale přece jen doporučuji obezřetnost při používání nebo vytváření českých interpretačních termínů, které vznikají často jako kompromis mezi jejich historickou či cizojazyčnou podobou a současným systematickým teoretickým přístupem. Bývají také mezinástrojovou paralelou, obrazným, ale nepřesným vyjádřením (bez uvozovek), nebo profesionalismy či dokonce slangem používaným v dané skupině profesionálních hudebníků. Například: *uškubnutí* (s. 67), *prsty si dojdou* pro každý tón (s. 70), *pustit osmínové noty* (s. 84, 87), dramatictější téma můžeme mírně *přetečkovat* (s. 85, 90) aj.

Upozorňuji na jazykový nedostatek „křídlo *bez brkou*“ (s. 41). Pokud překládáme „das Kiel“ jako „brko“ (ptačí), tedy jako neutrum, zní genitiv v plurálu „brk“. Pokud je překládáme jako „brk“, tedy jako maskulinum, potom má genitiv v plurálu tvar „brků“.

K obhajobě:

a) Prosím z hlediska vztahů *tempo* – versus *tempo rubato* – versus *rubato* a s doplněním výkladu Jaroslava Zicha o odstiňování tempa – znovu vyložit Frescobaldiho citát o hře toccat (s. 75).

b) Prosím vyčíslit v decibelech rozdíl v dynamice stejného hudebního úseku hraného na cembalo pomocí úhových nuancí (s. 77).

c) Mají se Štěpánovy skladby hrát na cembalo s představou bohatého orchestrálního zvuku (s. 93)?

Předložená práce splňuje požadavky na závěrečný teoretický písemný doplněk k praktickému uměleckému výkonu v rámci doktorského studia v oboru Interpretace a teorie interpretace. Je cenná svým vyústěním do podoby kritického vydání Štěpánových *Tří sonát pro cembalo* (Praha, Arta Music 2017). Doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 1. září 201

Prof. PhDr. MgA. Jan Vičar, CSc.

